

माहिती तंत्रज्ञान व माहिती तंत्रज्ञान सहाय्यभूत सेवा धोरण-२०२३ अंतर्गत उदयोन्मुख तंत्रज्ञान क्षेत्रातील नवोपक्रम (स्टार्टअप), नवोन्मेष (इनोव्हेशन) आणि तंत्रज्ञानाला प्रोत्साहन देण्यासाठी मॅट्रिक्स (MATRIX: Maharashtra Technology, Research Incubator and Xcelerator) हा उपक्रम राबविण्याबाबत.

महाराष्ट्र शासन
उद्योग, ऊर्जा, कामगार व खनिकर्म विभाग
शासन निर्णय क्रमांक: मातंधो-२०२५/प्र.क्र.१८७/उद्योग-२
मंत्रालय, मुंबई.
दिनांक: २७ नोव्हेंबर, २०२५.

- वाचा :**
- १) शासन निर्णय, उद्योग, ऊर्जा, कामगार व खनिकर्म विभाग, क्र. आयआयटी-२०१६/प्र.क्र.७६/ उद्योग-२, दि.१८.०५.२०१६.
 - २) शासन निर्णय, उद्योग, ऊर्जा, कामगार व खनिकर्म विभाग, क्र. आयटीपी-२०२१/प्र.क्र.१७०/ उद्योग-२, दि.२७.०६.२०२३.
 - ३) उद्योग संचालनालय, मुंबई यांचे पत्र क्र. उसं/मातं/मा.तं.स.से धोरण-२०२३/ मॅट्रिक्स/प्रस्ताव/२०२५/आ-७१३, दि.१६.०७.२०२५.
 - ४) उद्योग संचालनालय, मुंबई यांचे पत्र क्र. उसं/मातं/मा.तं.स.से धोरण-२०२३/ मॅट्रिक्स/प्रस्ताव/२०२५/आ-७४३, दि.२३.०७.२०२५.
 - ५) उद्योग संचालनालय, मुंबई यांचे पत्र क्र. उसं/मा.तं.स.से.धोरण-२०२३/मॅट्रिक्स/प्रस्ताव/२०२५/आ-७९९, दि.१३.०८.२०२५.

प्रस्तावना :

राज्याचे माहिती तंत्रज्ञान व माहिती तंत्रज्ञान सहाय्यभूत सेवा धोरण-२०२३ हे दिनांक २७.०६.२०२३ च्या शासन निर्णयान्वये जाहीर करण्यात आले आहे. सदर धोरणाच्या माध्यमातून महाराष्ट्र राज्याला देशाची तंत्रज्ञान राजधानी म्हणून स्थापित करणे तसेच नावीन्यपूर्ण व शाश्वत तंत्रज्ञानाच्या आधारे सर्वसमावेशक विकास करणे ही प्रमुख उद्दिष्टे आहेत. सदर धोरणामध्ये निर्धारित केलेली उद्दिष्टे साध्य करण्यासाठी एव्हीजीसी आणि इतर उदयोन्मुख तंत्रज्ञान क्षेत्रे जसे की, कृत्रिम बुद्धीमत्ता (AI), इंटरनेट ऑफ थिंग्ज (IoT), ब्लॉक चेन (Block Chain), रोबोटिक्स (Robotics), स्वयंचलन (Automation), पुंज संगणन (Quantum Computing), आभासी वास्तव (Virtual Reality), वर्धित वास्तव (Extended Reality), बिग डेटा (Big data), मशीन लर्निंग (Machine Learning), सायबर सुरक्षा (Cyber Security) इ. क्षेत्राच्या विकासावर विशेष भर देण्यात आला आहे.

राज्याचे १ ट्रिलियन डॉलर अर्थव्यवस्थेचे महत्वाकांक्षी उद्दिष्ट साध्य करण्याकरीता या उदयोन्मुख तंत्रज्ञान क्षेत्रांचा विकास महत्त्वपूर्ण आहे. प्रगत देशांमध्ये अद्यावत तंत्रज्ञानावर आधारीत उद्योगांकरीता पोषक परिसंस्था अस्तित्वात आहेत. स्पर्धात्मक जागतिक बाजारपेठेत अधिकाधिक गुंतवणूक व तंत्रज्ञान आकर्षित करण्यासाठी महाराष्ट्रात या क्षेत्रासाठी सकारात्मक व सक्षम परिसंस्था निर्माण करणे गरजेचे आहे. उदयोन्मुख तंत्रज्ञान क्षेत्रातील स्टार्टअप्सना सर्वसमावेशक सहाय्य मिळावे यासाठी राज्यात उच्च दर्जाच्या उबवणी केंद्रांचे (Incubation Centers) जाळे उभारणे आवश्यक आहे. अशा सुविधांमुळे राज्यातील स्टार्टअप्स आणि एमएसएमई उद्योग घटक भविष्यातील आव्हानांना तोंड देण्यासाठी व जागतिक स्तरावर स्पर्धात्मक राहण्यास सक्षम होतील.

माहिती तंत्रज्ञान व माहिती तंत्रज्ञान सहाय्यभूत सेवा धोरण-२०२३ मधील ४.१.३ मधील मिश्र वापराच्या परवानगीच्या मार्गदर्शक तत्वामध्ये नमूद केल्यानुसार, स्टार्टअप्स व इनोव्हेशन यांना प्रोत्साहन देण्याच्या उद्देशास

अनुसरुन यापूर्वीच्या धोरणापासून सर्व मान्यताप्राप्त माहिती तंत्रज्ञान उद्यानांमध्ये एकूण बांधकाम क्षेत्राच्या किमान २ टक्के क्षेत्र नवीन घटक/स्टार्टअप्सना इनक्युबेशन सुविधा पुरवण्याकरीता राखीव ठेवणे बंधनकारक करण्यात आले आहे. त्यानुसार सद्यस्थितीत एकूण नोंदणीकृत व निर्माणाधीन माहिती तंत्रज्ञान उद्यानाच्या माध्यमातून एकूण १,३८,७६६ चौ.मी. इतके बांधकाम क्षेत्र इनक्युबेशनसाठी उपलब्ध आहे.

या पार्श्वभूमीवर, उदयोन्मुख तंत्रज्ञान क्षेत्रातील स्टार्टअप, नवोन्मेष (Innovation) आणि तंत्रज्ञान विकास यांना चालना देण्याकरीता मॅट्रिक्स (MATRIX : Maharashtra Technology, Research Incubator and Xcelerator) हा उपक्रम 'ना-नफा-ना-तोटा' तत्वावर आधारित उपक्रम राबविण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय :

माहिती तंत्रज्ञान व माहिती तंत्रज्ञान सहाय्यभूत सेवा धोरण-२०२३ मधील तरतुदीनुसार उदयोन्मुख तंत्रज्ञान क्षेत्रातील नवोपक्रम (स्टार्टअप), नवोन्मेष (इनोव्हेशन) आणि तंत्रज्ञानाला प्रोत्साहन देण्यासाठी मॅट्रिक्स (MATRIX: Maharashtra Technology, Research Incubator and Xcelerator) हा उपक्रम 'ना-नफा-ना-तोटा' तत्वावर राबविण्यास मान्यता प्रदान करण्यात येत आहे.

१. उद्देश :

- १) उदयोन्मुख तंत्रज्ञान क्षेत्रातील स्टार्टअप घटक, इनोव्हेशन आणि तंत्रज्ञान यांना चालना देण्याकरीता राज्यात किमान २०० इनक्युबेशन केंद्रांचे जाळे निर्माण करणे व यांतर्गत सुमारे १५ लक्ष चौ.फू. इतके क्षेत्रफळ इनक्युबेशन सुविधेकरिता उपलब्ध करणे.
- २) मॅट्रिक्स उपक्रम कार्यान्वित झाल्यानंतर पुढील ५ वर्षांच्या कालावधीमध्ये उदयोन्मुख तंत्रज्ञान क्षेत्रातील किमान १०,००० स्टार्टअप घटकांना लाभ देणे.
- ३) यशस्वी स्टार्टअप घटकांच्या माध्यमातून रु. १ लक्ष कोटी गुंतवणूक आकर्षित करणे व उच्च तंत्रज्ञानावर आधारित १ लक्ष नवीन रोजगार निर्मिती करणे.
- ४) टीयर २ व टीयर ३ शहरांमधील विशेषतः कृषी तंत्रज्ञान (AgriTech), आरोग्य तंत्रज्ञान (HealthTech), आर्थिक तंत्रज्ञान (FinTech), हरित तंत्रज्ञान (GreenTech) स्टार्टअप्सना सक्षमित करुन या क्षेत्रांचा विकास करणे.
- ५) अनुसूचित जाती, अनुसूचित जमाती व महिला स्टार्टअप घटकांना प्राधान्याने सक्षम करणे.

मॅट्रिक्स उपक्रमांतर्गत नामांकित राष्ट्रीय व आंतरराष्ट्रीय संस्थांच्या सहकार्याने उदयोन्मुख तंत्रज्ञान क्षेत्रातील स्टार्टअप घटकांना, विशेषतः अनुसूचित जाती/जमाती व महिला प्रणित उद्योगांना उच्च दर्जाच्या पायाभूत सुविधा व इनक्युबेशन प्रदान करून त्यांना आंतरराष्ट्रीय स्तरावर स्पर्धात्मक बनविण्यासाठी सक्षम करण्यात येईल.

२. इनक्युबेशन नोड्स :

दि. १८.०५.२०१६ च्या शासन निर्णयानुसार मान्यता प्राप्त (इरादापत्र/नोंदणीपत्र) माहिती तंत्रज्ञान उद्यानांमधील नवीन घटक/स्टार्टअप्स यांना इनक्युबेशन सुविधा पुरवण्यासाठी राखीव ठेवलेली बांधकाम क्षेत्रे (एकूण बांधीव क्षेत्राच्या कमीत कमी २ टक्के) यांचा उपयोग मॅट्रिक्स अंतर्गत केला जाईल.

१) मॅट्रिक्स अंतर्गत इनक्युबेशन नोड्सना संरचना निहाय पुढील ४ मॉडेलवर आधारीत असतील.

- i. **हब आणि स्पोक संरचना (Hub and Spoke Model) :** या संरचनेतर्गत उदयोन्मुख तंत्रज्ञान क्षेत्रातील एका विशेष उपक्षेत्रासाठी महत्त्वपूर्ण व अनुकूल असणाऱ्या ठिकाणी त्या उपक्षेत्राचे हब स्थापन करून राज्यात इतर ठिकाणी त्या उपक्षेत्राचे नोड्स स्थापन करण्यात येतील. प्रस्तावित नोड्स मुख्य हबच्या मार्गदर्शनाखाली कार्य करतील.
- ii. **सहकार्यात्मक संरचना (Collaborative Model) :** या संरचनेतर्गत एकापेक्षा जास्त इनक्युबेशन केंद्रे सामाईक उद्दिष्ट व संयुक्त नेतृत्वासह कार्य करतात. या संरचनेत सहभागी इनक्युबेशन केंद्रे संसाधनांची देवाण-घेवाण व आंतर-भागीदारीसह कार्य करतात.

- iii. **समूह संरचना (Cluster Model) :** या संरचनेतर्गत मोठी इनक्युबेशन संस्था एकापेक्षा जास्त ठिकाणी इनक्युबेशन केंद्रे चालवते. सदर इनक्युबेशन केंद्रे एकापेक्षा जास्त तंत्रज्ञानावर आधारित असू शकतात. या सर्व केंद्रांचे संनियंत्रण एकाच संस्थेमार्फत करण्यात येते.
- iv. **एकल इनक्युबेशन नोड (Standalone Incubation Node) :** स्वतंत्र स्वरूपात कार्य करणारी इनक्युबेशन केंद्रे.

२) मॅट्रिक्सअंतर्गत इनक्युबेशन नोड्सना क्षेत्रनिहाय प्रामुख्याने पुढीलप्रमाणे वर्गीकृत करण्यात येईल.

इंडस्ट्री ४.० (Industry ४.०)	सामाजिक परिणाम व सिव्हिकटेक (Social Impact & Civic Tech)	फिनटेक (FinTech)
बायोटेक (BioTech)	सायबरसिक्युरिटी (Cyber Security)	स्पेसटेक (Space Tech)
हेल्थटेक (Health Tech)	ग्रीनटेक / क्लायमेटटेक (Green Tech)	अॅग्रीटेक (Agri Tech)
एडटेक (Ed Tech)	कचरा व जलतंत्रज्ञान (Waste & Water Tech)	गतिशीलता व EVs

उपरोक्त क्षेत्रांव्यतिरिक्त राज्य शासन भविष्यात कालानुरूप क्षेत्रांचा समावेश करेल. मॅट्रिक्स उपक्रमांतर्गत स्थापन होणारे सर्व नोड्स/ इनक्युबेशन केंद्रे माहिती तंत्रज्ञान व माहिती तंत्रज्ञान सहाय्यभूत सेवा धोरण २०२३ अंतर्गत स्थापित होत असलेल्या राज्य शिखर संस्था 'एम-हब' च्या मार्गदर्शनाखाली व एम-हब सोबत समन्वयाने कार्य करतील.

३. जागेच्या वाटपाकरीता पात्र संस्था (इनक्युबेटर संस्था) / उपक्रम :

- १) केंद्र व राज्य शासनाच्या शासकीय संस्था/उपक्रमे/महामंडळे, इ.
- २) केंद्र व राज्य शासनाच्या इनक्युबेशन क्षेत्रात कार्यरत संस्था/उपक्रम जसे की, एसटीपीआय (Software Technology Park of India), महाराष्ट्र स्टेट इनोव्हेशन सोसायटी, राज्य शासनाचा कॉर्नेल विद्यापीठासोबत चालवण्यात येणारा महा -६० उपक्रम इत्यादी.
- ३) नामांकित राष्ट्रीय शिक्षण संस्था जसे की, आयआयएम (IIM), आयआयटी (IIT), सीओईपी (COEP) पुणे, आयसीटी (ICT) मुंबई, आयआयएसइआर (IISER) पुणे, एनएमआयएमएस (NMIMS) मुंबई, व्हीएनआयटी (VNIT) नागपुर इत्यादी.
- ४) आंतरराष्ट्रीय स्तरावरील नामांकित शिक्षण संस्था/ विद्यापीठे/इनक्युबेटर्स/अॅक्सलेरेटर्स जसे की ऑक्सफर्ड, बर्क्ले, कॉर्नेल, वाय-कॉम्बीनेटर, स्टार्टअप ५००, टेक्स स्टार्स, प्लग अँड प्ले टेक सेंटर, स्टार्टअप बूट कॅम्प, सीडकॅम्प इत्यादी.
- ५) राष्ट्रीय व राज्य स्तरावरील नामांकित इनक्युबेटर्स/अॅक्सलेरेटर्स जसे की, एम-हब, टी-हब, अॅक्झिलॉर व्हॅचर्स, ९१ स्प्रींगबोर्ड, झोन स्टार्ट-अप्स इंडिया, इनक्युबेटर नेटवर्क्स जसे की ISBA इत्यादी.
- ६) नामांकित औद्योगिक संघटनांद्वारे चालविण्यात येणारे इनक्युबेटर्स/अॅक्सलेरेटर्स जसे की, नॅसकॉम १००००, द इंडस आंत्रप्रेन्यूरर्स (TIE), असोचॅम स्टार्ट-अप्स लॉन्चपॅड, फिक्की फॉर स्टार्टअप्स, सी टेक, सी आय आय ई डॉट सीओ इत्यादी.
- ७) शासनाच्या पूर्व मान्यतेने इनक्युबेटर चालवण्याचा किमान ३ वर्षांचा अनुभव असलेल्या कॉर्पोरेट क्षेत्रातील नामांकित कंपन्या तसेच अन्य नामांकित संस्था/ संयुक्त उपक्रम (जॉईंट व्हॅचर)/ नो प्रॉफीट (लाभ निरपेक्ष) संस्था.

वरीलप्रमाणे पात्र संस्थानी अर्ज केल्यानंतर परि. ४ अंतर्गत नमूद केलेल्या कार्यपद्धतीनुसार त्यांना जागा वाटप करण्यात येईल. तथापि, मॅट्रिक्स कक्ष व संनियंत्रण समितीच्या शिफारशीने शासन (उद्योग विभाग) स्वतःच्या पुढाकाराने (Suo Motu) नामांकित राष्ट्रीय/आंतरराष्ट्रीय संस्थांशी सामंजस्य करार करून त्यांना सुयोग्य जागा वाटप करू शकते.

याचप्रमाणे शासन स्वतःच्या पुढाकाराने खाजगी भागीदारासह ना-नफा-ना-तोटा तत्त्वावर विशेष हेतू वाहन संस्था (SPV) सेक्शन-८ कंपनी स्थापित करून इनक्युबेशन केंद्राचे कार्यान्वयन करू शकते.

४. जागेच्या वाटपाची कार्यपद्धती :

- १) पात्र संस्था जागेच्या आवश्यकतेनुसार आवश्यक क्षेत्रफळ, ठिकाण व इतर तपशिलासह उद्योग संचालनालयाकडे अर्ज करतील.
- २) इच्छुक इनक्युबेटर संस्थांनी जागेच्या वाटपाकरीता करावयाच्या अर्जाचा नमुना **परिशिष्ट १** मध्ये दिलेला आहे.
- ३) एका जागेसाठी एका पेक्षा जास्त अर्ज प्राप्त झाल्यास, कमाल प्रभावी परिणामकारकतेच्या निकषावर प्राधान्य देऊन निर्णय घेण्यात येईल.
- ४) सनियंत्रण समिती मार्फत जागेचे वाटप मंजूर झाल्यानंतर उद्योग विभाग, जागा वाटप करण्यात आलेली संस्था व माहिती तंत्रज्ञान उद्यानांचे विकासक यांच्यामध्ये त्रिपक्षीय करार करण्यात येईल. जागा वाटप करण्यात आलेल्या संस्थेला त्रिपक्षीय कराराच्या माध्यमातून प्रथमतः जास्तीत जास्त १० वर्षासाठी जागा वाटप करण्यात येईल. त्रिपक्षीय कराराचा मसुदा **परिशिष्ट २** मध्ये दिला आहे.
- ५) इनक्युबेटर संस्थेला पहिल्या १० वर्षांच्या कालावधीनंतर कामगिरीच्या मूल्यांकनाच्या आधारावर पुढील ५ वर्षाकरीता मुदतवाढ देण्याचा अधिकार मॅट्रिक्स सनियंत्रण समितीकडे असेल व तदनंतरच्या कालावधीकरीता मुदतवाढ देण्याचा अधिकार शासनास असेल.
- ६) मॅट्रिक्स सनियंत्रण समिती जागा वाटप केलेल्या कालावधीच्या आधी अटी व शर्तीचा भंग, कामगिरीचे मूल्यांकन या आधारे त्रिपक्षीय करारातील तरतुदीनुसार कोणत्याही वेळी इनक्युबेशन संस्थेकडून जागा परत घेण्याचा अधिकार राखून ठेवेल.
- ७) संस्थेची आवश्यकता व सुयोग्य ठिकाणच्या माहिती तंत्रज्ञान उद्यानांमध्ये असणारी जागेची उपलब्धता तपासून, विकास आयुक्त (उद्योग) यांच्या अध्यक्षतेखालील मॅट्रिक्स सनियंत्रण समिती मंजुरीबाबत निर्णय घेईल.
- ८) इनक्युबेशन संस्थेने जागा वाटप झालेल्या कालावधीपूर्वी बाहेर पडण्याची विनंती केल्यास, त्रिपक्षीय करारातील तरतुदी, अटी व शर्ती नुसार सनियंत्रण समितीद्वारे योग्य तो निर्णय घेतला जाईल.
- ९) सनियंत्रण समिती दर तीन महिन्यांनी अथवा प्राप्त अर्जावर निर्णय घेण्यासाठी आवश्यकते प्रमाणे बैठक आयोजित करेल.

५. विकासकाची जबाबदारी :

- १) इनक्युबेटर्स आणि ॲक्सेलेरेटर्स यांच्याकडून स्टार्टअप्सना साधारणपणे पुरविण्यात येणाऱ्या 'Ready to Occupy' स्थितीतील जागा विकासकाकडून उपलब्ध करून देण्यात येतील. सदर जागा ही नेटवर्किंग (LAN Cabling, routers etc.) आणि Wi-Fi, बैठकांसाठीचे कक्ष, वाताकुलन यंत्रणा, विद्युत जोडणी व प्रकाश यंत्रणा या सर्व सुविधांनी सुसज्ज असावी, जेणेकरून स्टार्टअप्सना सदर ठिकाणी त्वरीत ताबा घेऊन त्यांचे कार्य सुरु करता येईल.
- २) इनक्युबेशनसाठीच्या जागेची देखभालीची जबाबदारी विकासकाची राहिल. माहिती तंत्रज्ञान उद्यानांकडून स्टार्टअप्सना त्यांच्या ऑपरेशन्सचा खर्च कमी राखणे सुलभ व्हावे म्हणून कोणताही देखभाल खर्च आकारला जाणार नाही.
- ३) इनक्युबेशन सुविधा वाटपाचा प्राधान्य क्रम (Right of First Refusal- ROFR): शासन निर्णय, दि.१८.०५.२०१६ नुसार माहिती तंत्रज्ञान उद्यानाच्या विकासकाने प्रस्तुत शासन निर्णय निर्गमित होण्यापूर्वीच माहिती तंत्रज्ञान उद्यानातील राखीव बांधीव क्षेत्रामध्ये २% इनक्युबेशन सुविधा उपलब्ध करून दिली असेल तर अशा विकासकास या शासन निर्णयांतर्गत नव्याने इनक्युबेशन जागा उपलब्ध करून देण्याची आवश्यकता नसेल. परंतु, विकासकाने इनक्युबेशन सुविधेकरिता राखीव ठेवलेल्या क्षेत्रामध्ये इनक्युबेशन सुविधा उपलब्ध केलेली नसेल तर सदर सुविधा उपलब्ध करून देण्यासाठी विकासकास प्राधान्य (Right of First Refusal) देण्यात येईल. संबंधित विकासकाने शासन निर्णयानुसार तरतुदींचे पालन करणे बंधनकारक राहिल. तसेच शासनाकडे अथवा मॅट्रिक्स पोर्टलवर

नोंदणी व स्वयंघोषणा/ अनुपालन अहवाल (Undertaking/ Compliance Report) सादर करणे आवश्यक राहिल.

६. **इनक्युबेटर संस्थेची जबाबदारी :** जागा वाटप झालेल्या इनक्युबेटर संस्थानी स्टार्टअप्सना पुढील सुविधा पुरविणे अभिप्रेत आहे.

- १) **भौतिक पायाभूत सुविधा :** को वर्किंग स्पेस, लॅबोरेटरी इन्फ्रास्ट्रक्चर, प्रोटोटाईपिंग सुविधा, मिटींग रूम, कॉन्फरन्स रूम इत्यादी.
- २) **मेन्टॉरशिप :**
 - कंपनीची नोंदणी, बौद्धिक संपदा नोंदणी, लेखा (Accounting), कर व इतर कायदेशीर अनुपालन विषयक मार्गदर्शन.
 - उद्योगाच्या विकासाकरीता आवश्यक असलेले उद्योजकीय, तांत्रिक, ब्रँडिंग व विपणन विषयक मार्गदर्शन.
- ३) **क्षमता वृद्धी उपक्रम:** चर्चासत्रे, बूट कॅम्पस, कार्यशाळा, प्रशिक्षण सत्रे इत्यादी.
- ४) **गुंतवणूक सुलभीकरण:** गुंतवणूकदार / व्हेंचर कॅपिटल / बीज निधी/ फंड ऑफ फंड्स इत्यादींच्या माध्यमातून गुंतवणूक/अर्थ सहाय्य मिळवून देण्याकरीता आवश्यक जोडणी व मार्गदर्शन.
- ५) **नेटवर्किंग:** मोठे उद्योग, शैक्षणिक व संशोधन संस्था, उत्कृष्ट स्टार्टअप्स व शासन यांचे सोबत संवाद/नेटवर्कींगसाठी संधी .
- ६) उद्योगाच्या विकासाकरीता आवश्यक इतर सर्व सुविधा व बाबी.
- ७) इनक्युबेटर संस्था दर ६ महिन्यांनी सनियंत्रण समितीकडे प्रगती अहवाल सादर करतील. सहामाही प्रगती अहवालाचा नमुना **परिशिष्ट ३** मध्ये दिलेला आहे.

७. **अटी व शर्ती :**

- १) या मार्गदर्शक तत्वांनुसार उपरोक्त परि. ६ मधील प्रस्तावित इनक्युबेशन सुविधांच्या वापराकरीता इनक्युबेटर संस्थांद्वारे खालील उदयोन्मुख तंत्रज्ञान स्टार्टअप्स घटकांना जागा वाटप करण्यात येईल.
 - स्थापनेपासून १० वर्षांपेक्षा जास्त कालावधी नसलेले घटक.
 - कोणत्याही वर्षातील एकूण उलाढाल रु. १०० कोटी पेक्षा कमी असलेले घटक.
 - खाजगी कंपनी, नोंदणीकृत भागीदारी संस्था (Registered Partnership) किंवा एलएलपी (LLP) या स्वरूपातील संस्था.
 - उद्योग आणि अंतर्गत व्यापार संवर्धन विभाग (DPIIT), वाणिज्य आणि उद्योग मंत्रालय, भारत सरकार यांचेकडे मान्यताप्राप्त अथवा नोंदणीकृत घटक.
- २) स्टार्टअप्स त्यांच्या संपूर्ण कार्यकालामध्ये केवळ एकाच ठिकाणी व एकदाच सवलतीची जागा घेण्यास पात्र राहतील.
 - i. लाभार्थी स्टार्टअप्स करीता इनक्युबेशन सुविधेचा कालावधी प्रथमतः कमाल २ वर्ष राहिल. यापुढे काही विशेष प्रकरणांमध्ये गरजेनुसार सनियंत्रण समितीच्या मान्यतेने १ वर्षाच्या २ मुदतवाढी देण्यात येतील. कोणत्याही परिस्थितीत एका स्टार्टअपला जागा वाटप केलेला कालावधी ४ वर्षांपेक्षा जास्त राहणार नाही.
 - ii. इनक्युबेशन संस्था अनुसूचित जाती, अनुसूचित जमाती व महिला स्टार्टअप घटकांना इनक्युबेशन केंद्रांमध्ये १०% जागा राखीव ठेवेल व ही बाब सहामाही प्रगती अहवालांमध्ये स्वतंत्ररित्या नमूद करतील. इनक्युबेशन संस्थेला मुदत वाढ देण्याकरीता इतर महत्वाच्या बाबींसह अनुसूचित जाती, अनुसूचित जमाती व महिला स्टार्टअप्सना झालेला लाभ प्रामुख्याने विचारात घेतला जाईल.
 - iii. उपरोक्त राखीव जागेत जागा वाटप झालेल्या अनुसूचित जाती, अनुसूचित जमाती व महिला स्टार्टअप्सना इनक्युबेशन सुविधेचा कालावधी प्रथमतः कमाल ३ वर्ष राहिल. यापुढे काही विशेष

प्रकरणांमध्ये गरजेनुसार सनियंत्रण समितीच्या मान्यतेने १ वर्षाच्या २ मुदतवाढी देण्यात येतील. कोणत्याही परिस्थितीत उक्त प्रवर्गातील स्टार्टअपला जागा वाटप केलेला कालावधी ५ वर्षांपेक्षा जास्त राहणार नाही.

- ३) विकासकाने पुरविलेल्या वीजेच्या आणि बँडविड्थच्या वापरासाठी आणि इतर उपभोग्य वस्तूसाठी वास्तविक दराने किंवा प्रो-रेटाच्या आधारे देयके स्टार्टअप्सद्वारे/ इनक्युबेटर्स संस्थेद्वारे विकासकास अदा करावी लागतील.
- ४) स्टार्टअप घटकांनी इनक्युबेशन जागा मिळविण्याकरीता इनक्युबेटर संस्थेस करावयाचा अर्जाचा नमुना **परिशिष्ट-४** मध्ये नमूद केला आहे.

८. वित्तीय बाबी :

- १) इनक्युबेशन संस्था विकासकास दरवर्षी, उद्यानामधील माहिती तंत्रज्ञान/माहिती तंत्रज्ञान सहाय्यभूत सेवा संबंधात उपक्रम राबविणाऱ्या उच्चतम भाडे भरणाऱ्या भाडेकरुसाठी आकारल्या जाणाऱ्या भाडेदराच्या १०% भाडे देईल.
- २) को-वर्किंग स्पेसच्या भाड्यासाठी इनक्युबेशन संस्था स्टार्टअप्सकडून जास्तीत जास्त, उद्यानामधील माहिती तंत्रज्ञान/माहिती तंत्रज्ञान सहाय्यभूत सेवा संबंधात उपक्रम राबविणाऱ्या उच्चतम भाडे भरणाऱ्या भाडेकरुसाठी आकारल्या जाणाऱ्या भाडेदराच्या २५% पर्यंत भाडे घेऊ शकते.
- ३) को-वर्किंग स्पेसच्या भाड्यासाठी इनक्युबेशन संस्था राखीव जागेत जागा वाटप झालेल्या अनुसूचित जाती, अनुसूचित जमाती व महिला स्टार्टअप्सकडून जास्तीत जास्त, उद्यानामधील माहिती तंत्रज्ञान/माहिती तंत्रज्ञान सहाय्यभूत सेवा संबंधात उपक्रम राबविणाऱ्या उच्चतम भाडे भरणाऱ्या भाडेकरुसाठी आकारल्या जाणाऱ्या भाडेदराच्या १२.५% पर्यंत भाडे घेऊ शकते.
- ४) इनक्युबेटर संस्था स्टार्टअप्सना 'इनक्युबेटर संस्थेची जबाबदारी' या सदरांतर्गत नमूद केलेल्या इतर सुविधा रास्त दरात उपलब्ध करून देतील.
- ५) सीएसआर निधीची प्राप्ती, वापर तसेच स्टार्टअप्ससोबत होणारी सर्व प्रकारची आर्थिक देवाणघेवाण (भाडे, शुल्क आकारणी व इतर इ.) याकरीता इनक्युबेशन संस्था स्वतंत्र बँक खाते ठेवेल.
- ६) इनक्युबेशन संस्था स्टार्टअप्सकडून वसूल केलेल्या भाड्याच्या/ शुल्काच्या पारदर्शक नोंदी ठेवेल आणि त्याबाबतचा सहामाही अहवाल शासनाला सादर करेल.

९. वित्तीय भार :

प्रस्तावित मॉट्रिक्स उपक्रमांतर्गत इनक्युबेशन नोड्स माहिती तंत्रज्ञान उद्यानांच्या विकासकांद्वारे उपलब्ध केले जाणार असून त्यांचे कार्यान्वयन जागा वाटप करण्यात आलेल्या इनक्युबेशन संस्थेद्वारे केले जाणार आहे. त्यामुळे शासनावर कोणत्याही प्रकारचा वित्तीय भार येणार नाही.

१०. सनियंत्रण समिती: सदर समितीची रचना खालीलप्रमाणे असेल:

अ.क्र.	समितीतील अधिकारी	पदनाम
१.	विकास आयुक्त (उद्योग), उद्योग संचालनालय, मुंबई	अध्यक्ष
२.	अतिरिक्त विकास आयुक्त (उद्योग), उद्योग संचालनालय, मुंबई	सदस्य
३.	सहसचिव / उपसचिव (उद्योग), उद्योग, ऊर्जा, कामगार व खनिकर्म विभाग	सदस्य
४.	मुख्य कार्यकारी अधिकारी/ सह मुख्य कार्यकारी अधिकारी, महाराष्ट्र राज्य इनोव्हेशन सोसायटी	सदस्य
५.	इनक्युबेशन संस्थांचे २ प्रतिनिधी	सदस्य
६.	संबंधित जिल्ह्याचे जिल्हाधिकारी / प्रतिनिधी	निमंत्रित सदस्य
७.	संबंधित महानगरपालिका आयुक्त / प्रतिनिधी	निमंत्रित सदस्य
८.	माहिती तंत्रज्ञान उद्यानाचे २ विकासक प्रतिनिधी	निमंत्रित सदस्य
९.	उद्योग सह संचालक/ अधीक्षकीय उद्योग अधिकारी (माहिती तंत्रज्ञान)	सदस्य सचिव

११. संनियंत्रण समितीची कार्यकक्षा :

- इनक्युबेटर संस्थेमार्फत जागेची मागणी झाल्यानंतर, प्राप्त अर्जावर निर्णय घेणे .
- कामगिरीच्या मुल्यांकनावर आधारावर इनक्युबेटर संस्थेला पहिल्या १० वर्षांच्या कालावधीनंतर पुढील मुदतवाढी संदर्भात निर्णय घेणे.
- सर्व स्तरावरील अंमलबजावणी संदर्भातील प्रश्न सोडविणे.
- उपक्रमाच्या प्रभावी अंमलबजावणी करीता शासन मान्यतेने योग्य ते धोरणात्मक निर्णय घेणे.
- संनियंत्रण समितीने दर तीन महिन्यांनी अथवा प्राप्त अर्जावर निर्णय घेण्यासाठी आवश्यकतेप्रमाणे बैठक आयोजित करणे. संनियंत्रण समितीस तीन महिन्यांतून किमान एक बैठक घेणे बंधनकारक राहिल.
- दर सहा महिन्यांनी इनक्युबेशन संस्थांच्या एकत्रित प्रगती अहवालाचे अवलोकन करून आवश्यक निर्णय घेणे.
- संनियंत्रण समितीने दर सहा महिन्यांनी उपक्रमाचा एकत्रित अहवाल शासनास सादर करणे.

१२. मॅट्रिक्स कक्ष : मॅट्रिक्स उपक्रमाच्या प्रभावी अंमलबजावणीकरीता अतिरिक्त विकास आयुक्त (उद्योग) यांच्या अध्यक्षतेखाली मैत्री कक्षांतर्गत मॅट्रिक्स कक्षाची स्थापना करण्यात येईल. कक्षाची संरचना व कार्यकक्षा खालीलप्रमाणे राहतील.

अ.क्र.	मॅट्रिक्स कक्षातील अधिकारी	पदनाम
१.	अतिरिक्त विकास आयुक्त (उद्योग), उद्योग संचालनालय, मुंबई	अध्यक्ष
२.	उद्योग संचालनालयाचे एक प्रतिनिधी	सदस्य
३.	महाराष्ट्र राज्य इनोव्हेशन सोसायटीचे एक प्रतिनिधी	सदस्य
४.	इनक्युबेशन क्षेत्रातील एक तज्ज्ञ व्यक्ती	सदस्य
५.	अधिक्षकीय उद्योग अधिकारी, मैत्री कक्ष	सदस्य

१३. मॅट्रिक कक्षाची कार्ये -

- **योजनेची सर्वसाधारण देखरेख :** मॅट्रिक्स कक्ष हा संपूर्ण योजनेच्या प्रभावी अंमलबजावणीसाठी आवश्यक देखरेख, समन्वय व प्रगतीचे परीक्षण करील. विविध इनक्युबेशन संस्थांकडून प्राप्त प्रगती अहवालाच्या आधारे अंमलबजावणीची स्थिती तपासून संनियंत्रण समितीस आवश्यक शिफारशी करेल.
- **जनजागृती व प्रसार :** राज्यातील उद्योजक, स्टार्टअप्स, महाविद्यालये, औद्योगिक संस्था आणि इतर संबंधित घटक यांच्यामध्ये मॅट्रिक्स उपक्रमाबाबत जनजागृती निर्माण करेल. योजनेतील लाभ, निकष व महत्त्वपूर्ण बाबींचा व्यापक प्रसार विविध माध्यमांद्वारे करेल.
- **इन्क्युबेशन संस्था व स्टार्टअप्स यांच्यासमवेत समन्वय साधणे :** राज्यातील सर्व इन्क्युबेशन संस्था, उद्योजकता विकास संस्था व स्टार्टअप्स यांच्यात सुसंवाद आणि समन्वय राखेल. इन्क्युबेटर्सकडून आवश्यक माहिती, आकडेवारी व अभिप्राय संकलित करून संनियंत्रण समितीस सादर करेल.
- **इन्क्युबेशन संस्थांकडून प्राप्त सहामाही अहवालांचे परीक्षण करणे :** इन्क्युबेशन संस्थांकडून सहामाही आधारावर प्राप्त प्रगती अहवाल, आर्थिक वापर प्रमाणपत्रे व इतर सहाय्यक कागदपत्रांचे परीक्षण करून त्यावर आधारित निरीक्षण नोंदवेल आणि संबंधित अहवाल सादर करेल.
- **कार्यकक्षा :** मॅट्रिक्स कक्ष संनियंत्रण समितीच्या मार्गदर्शनाखाली व शिफारशीनुसार कार्यवाही करील.

१४. मॅट्रिक्स पोर्टल:

मॅट्रिक्स उपक्रमाची सर्व माहिती, इनक्युबेशन जागेची उपलब्धता, जागा वाटप करण्यात आलेल्या इनक्युबेशन संस्था, इनक्युबेशन संस्थांचा प्रगती अहवाल, इत्यादी सर्व बाबींकरिता मैत्री कक्षामार्फत सर्वसमावेशक डॅशबोर्डसह एक समर्पित वेब पोर्टल तयार करण्यात येईल व सदर वेब पोर्टल वेळोवेळी अद्ययावत करण्यात येईल.

१५. इनक्युबेशन नोड्स मधील पायाभूत सुविधांचा विकास :

मॅट्रिक्स उपक्रमांतर्गत इनक्युबेशन नोड्स मधील स्टार्टअप्ससाठी आवश्यक पायाभूत सुविधा जसे की, तांत्रिक उपकरणे, सॉफ्टवेअर, ऑडीओ व्हिज्युअल संरचना, फर्निचर इ. करिता कोणत्याही प्रकारचा भागीदारी/मालकी हक्क/ परताव्याशिवाय कॉर्पोरेट क्षेत्राकडून सीएसआर निधी अंतर्गत अर्थसहाय्य मिळवण्यासाठी विशेष प्रयत्न करण्यात येतील.

मॅट्रिक्स उपक्रमांतर्गत उभारण्यात येणारा सामाजिक दायित्व निधी (CSR) केवळ पायाभूत सुविधा उभारणीसाठी (उदा. तांत्रिक उपकरणे, सॉफ्टवेअर, फर्निचर, ऑडिओ-व्हिज्युअल सुविधा) वापरण्यात येईल. या निधीवर कोणत्याही प्रकारचा मालकी हक्क, परतावा किंवा नियंत्रणाचा दावा देणगीदार संस्थेला असणार नाही. संबंधित इनक्युबेटर संस्थेने मिळालेल्या व खर्च करण्यात आलेल्या सीएसआर निधीची स्वतंत्र नोंद ठेवणे आवश्यक राहिल आणि प्रत्येक सहा महिन्यांनी सनदी लेखापालाने (CA) प्रमाणित केलेले उपयोगिता प्रमाणपत्र मॅट्रिक्स कक्षाकडे सादर करणे बंधनकारक राहिल.

१६. संनियंत्रण व एम-हबशी संलग्नता :

- मॅट्रिक्स उपक्रमाचे संचालन व संनियंत्रण करण्याकरीता विकास आयुक्त (उद्योग) हे नोडल अधिकारी म्हणून कार्य करतील.
- जागा वाटप करण्यात आलेल्या इनक्युबेटर संस्थांनी दर सहा महिन्याला (३० जून व ३१ डिसेंबर) विहित केलेल्या नमुन्यात प्रगती अहवाल संबंधित विभागीय कार्यालयाच्या उद्योग सह संचालक यांना सादर करणे बंधनकारक राहिल.
- उद्योग सह संचालक सर्व प्राप्त अहवाल संकलित करून मैत्री कक्षांतर्गत कार्यरत मॅट्रिक्स कक्षाला सादर करतील.
- मॅट्रिक्स कक्ष शिफारसीसह प्रगती अहवाल विकास आयुक्त (उद्योग) यांना सादर करतील.
- राज्यस्तरीय एकत्रित अहवाल प्रत्येक सहा महिन्यांनंतर संनियंत्रण समितीमार्फत शासनास सादर करण्यात येईल.

राज्य शिखर संस्था एम-हब कार्यान्वित झाल्यानंतर, एम-हबच्या समन्वयाने व मार्गदर्शनाखाली मॅट्रिक्स उपक्रमांतर्गत कार्यरत सर्व इनक्युबेशन नोड्सचे कार्यान्वयन करण्यात येईल.

१७. सदर शासन निर्णय वाचा येथील दि.१८.०५.२०१६ व दि.२७.०६.२०२३ अन्वये निर्गमित करण्यात आलेल्या अनुक्रमे माहिती तंत्रज्ञान व माहिती तंत्रज्ञान सहाय्यभूत सेवा धोरण-२०१५ आणि माहिती तंत्रज्ञान व माहिती तंत्रज्ञान सहाय्यभूत सेवा धोरण-२०२३ यामधील तरतुदीनुसार शासन मान्यतेने निर्गमित करण्यात येत आहे.

१८. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०२५११२७१०४१४२७४१० असा आहे. हा शासन निर्णय डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून निर्गमित करण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

सोबत : परिशिष्ट १ ते ४.

(डॉ. पी. अन्बलगन)
सचिव (उद्योग), महाराष्ट्र शासन

प्रति,

१. मा. सभापती, विधानपरिषद यांचे खाजगी सचिव, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, विधानभवन, मुंबई.
२. मा. अध्यक्ष, विधानसभा यांचे खाजगी सचिव, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, विधानभवन, मुंबई.
३. मा. उपसभापती, विधानपरिषद यांचे खाजगी सचिव, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, विधानभवन, मुंबई.
४. मा. उपाध्यक्ष, विधानसभा यांचे खाजगी सचिव, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, विधानभवन, मुंबई.
५. मा. विरोधी पक्ष नेता, महाराष्ट्र विधानपरिषद यांचे खाजगी सचिव, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, विधानभवन, मुंबई.
६. मा. विरोधी पक्ष नेता, महाराष्ट्र विधानसभा यांचे खाजगी सचिव, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, विधानभवन, मुंबई.
७. मा. मुख्य सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
८. मा. मुख्यमंत्री यांचे प्रधान सचिव, मुख्यमंत्री सचिवालय, मंत्रालय, मुंबई.
९. मा. मंत्री (उद्योग) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
१०. मा. राज्यमंत्री (उद्योग), यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
११. मा. मंत्री (सर्व) व मा. राज्यमंत्री (सर्व) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
१२. महालेखापाल, (लेखा व अनुज्ञेयता)/ (लेखा व परीक्षा), महाराष्ट्र-१/२, मुंबई/नागपूर.
१३. अपर मुख्य सचिव, उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
१४. प्रधान सचिव (माहिती तंत्रज्ञान), सामान्य प्रशासन विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
१५. प्रधान सचिव, कौशल्य, रोजगार, उद्योजकता आणि नाविन्यता विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
१६. सचिव (बांधकामे), सार्वजनिक बांधकाम विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
१७. मुख्य कार्यकारी अधिकारी, महाराष्ट्र राज्य कौशल्य विकास सोसायटी, मुंबई.
१८. विकास आयुक्त (उद्योग), उद्योग संचालनालय, मंत्रालयासमोर, मुंबई.
१९. मुख्य कार्यकारी अधिकारी, महाराष्ट्र औद्योगिक विकास महामंडळ, अंधेरी (पूर्व), मुंबई.
२०. मुख्य कार्यकारी अधिकारी, महाराष्ट्र राज्य इनोव्हेशन सोसायटी, मुंबई.
२१. मुख्य अभियंता, सार्वजनिक बांधकाम विभाग, कोकण, मुंबई.
२२. सर्व सहसचिव/उपसचिव/कक्ष अधिकारी, उद्योग विभाग.
२३. अधिदान व लेखा कार्यालय, मुंबई.
२४. निवासी लेखा परीक्षा अधिकारी, मुंबई.
२५. मुख्य सचिव यांचे वरीष्ठ स्वीय सहायक, मंत्रालय, मुंबई.
२६. सचिव (उद्योग) यांचे स्वीय सहायक, उद्योग, ऊर्जा व कामगार विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
२७. निवडनस्ती (उद्योग-२).

शासन निर्णय, उद्योग, ऊर्जा, कामगार व खनिकर्म विभाग, क्र. मातंधो-२०२५/प्र.क्र.१८७/उद्योग-२,
दि. २६ नोव्हेंबर, २०२५ सोबतची परिशिष्टे

परिशिष्ट-१: इच्छुक इनक्यूबेटर संस्थांनी इनक्यूबेशन जागेच्या वाटपाकरीता करावयाच्या अर्जाचा नमुना

Application for Allotment of Incubation Space under MATRIX

To,
Development Commissioner (Industries),
Directorate of Industries,
Government of Maharashtra.

1. Applicant Institution Details

Sr. No.	Field	Description
1	Name of the Institution	Full legal name
2	Type of Institution	☐ International Incubator ☐ National/State Incubator ☐ Industrial Association ☐ Academic Institute ☐ Corporate Incubator ☐ Section 8 Company (Not-for-profit) ☐ Other
3	Registration No. / Certificate	Attach copy
4	Affiliation (if any)	e.g., STPI, ISBA, IIT, NASSCOM etc.
5	Year of Establishment	YYYY
6	Address	Full official address
7	Website	Institution's official URL
8	Contact Person Name	For correspondence
9	Designation	e.g., Director, CEO
10	Mobile Number	
11	Email ID	

2. Requirement of Incubation Space

Sr. No.	Field	Description
1	Preferred City (If applying for multiple locations, please specify)	☐ Mumbai ☐ Pune ☐ Thane ☐ Other (specify)
2	Preferred IT Park (if known) (If applying for multiple locations, please specify)	Name and location
3	Required Area (in sq. meters)	
4	Planned Number of Startups to be Incubated	
5	Purpose of Space Use	
6	Proposed Sectors / Technology Domains (e.g., AI, FinTech, AVGC, etc.)	
7	Requested Duration of Allotment (up to 7 years)	
8	Expected Start Date	

3. Institution Profile & Past Experience

Sr. No.	Field	Description
1	No. of Startups Incubated till Date	Total count
2	No. of Startups Graduated:	
3	Total Investment Raised by Incubated Startups (approx.):	
4	Estimated Jobs Created by Startups:	
5	External Funding Mobilized (if any):	
6	Sectors Focused	
7	Funding Support Provided (if any)	Details of any seed/VC support
8	Partnerships with Government/Industry	Brief description
9	Key Success Stories (max 3)	Startup names, achievements

4. Facilities to be provided to Startups

Tick all applicable options:

- ☐ Office/Co-working Space
- ☐ Legal/Accounting Support
- ☐ Mentoring & Technical Guidance
- ☐ Product Development Lab
- ☐ Networking/Investor Access
- ☐ IP Support
- ☐ Workshops / Boot camps
- ☐ Branding & Market Access
- ☐ Internship/Academic Linkages
- ☐ Inclusive Startup Focus (SC/ST/Women founders)
- ☐ Other (Specify): _____

5. Documents to be attached (As Applicable)

- ☐ Registration Certificate of Institution
- ☐ Profile Brochure
- ☐ List of Past/Current Startups
- ☐ Audited Financials (Last 3 years)
- ☐ Authorization Letter
- ☐ Any government affiliation proof (e.g., STPI, MSInS)
- ☐ MoUs with Govt./Industry (if any)
- ☐ Bank details of dedicated fund account

6. Declaration

I, the undersigned, hereby declare that the information furnished in this application and accompanying documents is true, complete, and correct to the best of my knowledge and belief. I understand and acknowledge the following:

1. That my institution is eligible as per the MATRIX policy guidelines and qualifies under one or more of the permitted categories for incubation space allotment.
2. That the incubation space allotted under MATRIX shall be used strictly for the purposes mentioned in this application, i.e., for supporting and promoting startups, innovation, and emerging technologies.

3. That I/we shall **not sublet, lease, sell, or assign** the allotted space to any third party under any circumstances.
 4. That my institution will offer services, facilities, and mentorship to incubated startups as per the responsibilities and scope defined under MATRIX, and at fair market rates.
 5. That I/we shall comply with all terms, conditions, and performance obligations laid down by the Government of Maharashtra or the MATRIX Steering Committee, including but not limited to:
 - Maintaining records of incubated startups
 - Ensuring stage-wise eligibility of startups
 - Adhering to subsidized rent and usage norms
 - Providing biannual **progress reports** on performance and utilization
 - Cooperating in all reviews, inspections, and audits
 6. That I/we shall **not claim any ownership rights** over the allotted space or CSR-funded assets created under MATRIX and shall return it in good condition upon expiry, termination, or non-renewal of the agreement.
 7. That I/we accept that the MATRIX Steering Committee has the absolute authority to evaluate our performance periodically and may:
 - Withdraw the allotted space at any time for non-compliance
 - Deny renewal or future allotment
 8. That I/we understand the incubation support is **time-bound** and **non-transferable**, and all startups admitted will be reported and monitored as per policy rules.
 9. That the initial tenure of the incubation institution shall be 10 years, extendable by 5 years with approval of the MATRIX Committee under the Development Commissioner (Industries), and further extensions may be granted the Industries Department (GoM) based on performance.
 10. That I/we agree to enter into a **tripartite agreement** with the Government and the IT park developer as per the prescribed terms.
 11. That services to startups will be provided at concessional or cost-based rates, as per MATRIX.
 12. That the institution agrees to install branding/signage as per MATRIX guidelines.
 13. That a **dedicated bank account** shall be maintained for all MATRIX-related transactions.
 14. That inclusive participation of SC/ST/Women entrepreneurs shall be ensured with a minimum 10 % reservation in incubation space and dedicated progress tracking in biannual reports.
 15. That the institution shall submit biannual progress reports in the prescribed format.
 16. That I/we will not undertake any activity within the premises which is unlawful, unethical, or in violation of government policies, IP, cyber laws, or startup-related compliances.
- I hereby accept all present and future conditions laid down under the MATRIX initiative, and assure full cooperation with all stakeholders, including but not limited to the Directorate of Industries, Incubation Steering Committee, and IT Park Developer.

Signature: _____

Name: _____

Designation: _____

Date: ____ / ____ / 20____

Institution Seal:

परिशिष्ट-२ : त्रिपक्षीय कराराचा मसुदा
DRAFT TRIPARTITE AGREEMENT

(Between Government of Maharashtra, IT Park Developer, and Incubator Institution)

This Tripartite Agreement is entered into on this ____ day of _____, 20 ____ by and among:

1. Government

Through the Directorate of Industries, Government of Maharashtra, having its office at _____, hereinafter referred to as the "Government", which expression shall, unless repugnant to the context or meaning thereof, include its successors and assigns.

AND

2. IT Park Developer

M/s _____, a company/LLP/firm having its registered office at _____, hereinafter referred to as the "Developer", which expression shall include its successors and permitted assigns.

AND

3. Incubator Institution

_____, having its registered office at _____, and represented by _____, hereinafter referred to as the "Incubator", which expression shall include its successors and permitted assigns.

WHEREAS:

1. The Government has launched the MATRIX initiative to promote inclusive entrepreneurship, innovation, and incubation in emerging technologies by providing incubation spaces in IT Parks in Maharashtra.
2. The Developer is the promoter/operator of the IT Park located at _____, recognized under Government of Maharashtra policy, and has reserved incubation space under the guidelines.
3. The Incubator has been found eligible under MATRIX norms to operate incubation activities in the said IT Park, subject to the terms herein.

NOW, THEREFORE, THE PARTIES AGREE AS FOLLOWS:

Clause 1: Scope and Tenure of Allotment

1.1 The Developer agrees to allot to the Incubator an incubation space admeasuring _____ sq. meters at the IT Park located at _____.

1.2 "The allotment is made for an initial period of ten (10) years from the date of execution of this Agreement. The tenure may be extended by five (5) years with the approval of the MATRIX Committee under the Development Commissioner (Industries), and further extensions, if any, may be granted by the Industries Department (GoM) based on performance."

Clause 2: Purpose and Use

2.1 The space shall be used exclusively for incubation activities as defined under the MATRIX policy.

2.2 The Incubator shall not assign, sublet, or use the premises for any commercial activity unrelated to incubation.

Clause 3: Financial Terms

3.1 The Incubator shall pay the Developer annual rent not exceeding 10% of the highest rent charged to IT/ITeS clients in the same IT Park.

3.2 The Incubator may charge startups a maximum of 25 per cent (25 %) of the same highest rent benchmark. For SC/ST/Women-led startups (reserved in 10% area), the rent ceiling shall be 12.5 per cent (12.5 %) of the same highest rent benchmark.

3.3 The Incubator shall maintain a **separate and dedicated bank account** for all financial transactions, receipts, and disbursements related to the MATRIX programme, including but not limited to rent collected from startups, charges/fees received from start-ups for other services, CSR contributions, and grants received and submit biannual financial reports to the Government.

3.4 In case the Incubator mobilizes CSR funding for infrastructure or services under MATRIX, such funds shall be utilized strictly as per the permitted purposes outlined in the MATRIX policy. The Incubator shall:

- Maintain dedicated accounts for CSR receipts and expenditures
- Submit CA-certified utilization reports to the Government every six months
- Ensure no direct or indirect ownership, equity, or control is transferred to CSR contributors

3.5 The Incubator shall maintain separate records for general and reserved-category startups showing the actual rent charged per sq. metre per month and ensure that the 12.5 % cap for reserved-category startups is not exceeded. Such data shall be reported in each biannual progress report.

Clause 4: Compliance and Reporting

4.1 The Incubator shall ensure that only eligible startups are incubated, as per the criteria below:

- The entity is not more than 10 years old from the date of incorporation or registration.
- The entity's annual turnover does not exceed ₹100 crore during any financial year since incorporation.
- The entity is working towards innovation, development, deployment or commercialization of new products, processes or services driven by technology or intellectual property.
- Any other condition(s) as per relevant Government Resolution(s).

4.2 The Incubator shall:

- Maintain records of all incubated startups including their incorporation date, turnover certificates, and sector details.
- Submit Six Monthly progress reports and compliance declarations Reports to Directorate of Industries through the MATRIX Cell as per scheme.
- Cooperate in inspections, audits, or data verification requested by the MATRIX Steering Committee or government authority.

4.3 Any violation or misrepresentation in eligibility shall be considered a material breach and may lead to withdrawal of space or termination of this agreement.

4.4 Startup Tenure and Extensions. Startups shall be allotted incubation space for an initial period of two (2) years. This may be extended by up to two (2) further one-year extensions, each with approval of the MATRIX Committee. For SC/ST/Women startups, the initial period shall be three (3) years, with up to two (2) one-year extensions upon MATRIX Committee approval. In no case shall total incubation tenure exceed four (4) years for general startups and five (5) years for reserved-category startups

4.5 The Incubator shall ensure that a minimum of ten per cent (10 %) of the total incubation space is reserved for SC/ST/Women-led startups and shall maintain category-wise data and progress reports in biannual submissions.

Clause 5: Incubator Responsibilities

The Incubator shall be responsible for providing high-quality incubation services to all eligible startups occupying the allotted space. These responsibilities include, but are not limited to, the following:

Sr. No.	Responsibility / Service	Description
1	Co-working Space & Infrastructure	Provide fully functional, shared workspace with seating, internet, power, AC, meeting rooms, etc.
2	Mentorship and Advisory Support	Offer technical, business, legal, and branding mentorship through internal teams or external experts.
3	Legal and Compliance Assistance	Support startups with company registration, IPR filings, accounting, taxation, and statutory compliance.
4	Prototype & Lab Access	Enable access to prototyping tools, testing labs, or technical fabrication services, if applicable.
5	Capacity Building & Training	Organize bootcamps, skill sessions, technical and entrepreneurial workshops.
6	Investor Connect and Funding Facilitation	Facilitate introductions to angel investors, venture capital firms, and grant schemes.
7	Networking & Exposure	Connect startups with industry, academic institutions, government, and successful alumni startups.
8	Women & SC/ST Startup Promotion	Proactively identify and onboard SC/ST/Women-led startups, ensuring at least 10 % representation in the total incubation space and maintaining category-wise progress, outcomes and rent concession records.
9	Transparent Reporting	Submit biannual progress reports in prescribed format, including startup categories, tenures, and achievements.
10	Policy Adherence & Record Keeping	Ensure strict adherence to MATRIX norms and maintain all supporting documentation for audits and inspections.

The Incubator shall not charge any hidden fees or services beyond the rent limits specified in Clause 3, and must maintain fair, non-discriminatory practices.

The incubator shall display signage as per MATRIX branding guidelines on-premises and in all outreach.

Clause 6: Developer's (IT Park) Responsibilities

6.1 The Developer shall provide the space in “**ready-to-occupy**” condition, with basic amenities including:

- Networking (LAN, Wi-Fi), power backup, air conditioning
- Common utilities
- Security and basic maintenance (except operational costs)

Developer shall not charge any maintenance fees to the Incubator or startups under MATRIX

Clause 7: Termination

7.1 This agreement may be terminated:

- By the Government, for policy violation or misuse
- By mutual consent of all parties
- By default, or material breach by either party, with 60 days' notice

7.2 Upon termination, the Incubator shall **vacate the premises within 30 days** and restore it to original condition (subject to reasonable wear and tear).

7.3 Voluntary Exit by Incubator Institution:

The Incubator may choose to exit the incubation premises before the expiry of the agreement period by providing a prior written notice of at least 90 (ninety) days to both the Government and the Developer. Such notice must include valid justification, a closure plan, and status report of incubated startups.

Upon acceptance of the exit by the MATRIX Steering Committee, the Incubator shall:

- Ensure smooth transition of ongoing incubation programs or relocate startups where feasible.
- Vacate the premises within the approved exit timeline.
- Handover the space in good and operational condition.
- Submit a final performance and financial closure report.

The Steering Committee reserves the right to impose penalties, withhold future participation, or seek restitution in case of abrupt or non-compliant exit.

Clause 8: Renewal

8.1 Upon successful completion of the initial 10-year term, the Incubator's performance shall be evaluated by the MATRIX Steering Committee based on:

- Quality and quantity of startups supported
- Inclusive Support
- Compliance with financial and operational norms
- Reporting and utilization transparency

8.2 Subject to satisfactory performance and continued policy eligibility, the agreement may be renewed for further blocks of five (5) years at a time by the Steering Committee/Government and execution of a supplementary agreement.

8.3 Government Extensions – After completion of the initial ten (10) years and one five (5)-year extension, further extensions, if recommended by the MATRIX Committee, may be granted by the Government of Maharashtra through the Industries Department based on overall impact and performance

Clause 9: Dispute Resolution

9.1 Any disputes arising from this agreement shall be referred to the Industries Department, Government of Maharashtra whose decision shall be final and binding.

9.2 Jurisdiction shall lie in the courts of Mumbai, Maharashtra.

IN WITNESS WHEREOF, the parties hereto have signed this agreement on the day, month, and year first above written.

**For and on behalf of
Directorate of Industries**

Signature: _____
Name: _____
Designation: _____
Seal: _____

**For and on behalf of
IT Park Developer**

Signature: _____
Name: _____
Designation: _____
Seal: _____

**For and on behalf of
Incubator Institute**

Signature: _____
Name: _____
Designation: _____
Seal: _____

परिशिष्ट-३: सहामाही प्रगती अहवालाचा नमुना**MATRIX Six Monthly Progress Report****To be submitted to the Directorate of Industries, Government of Maharashtra****Reporting Period:** ☐ Jan-June 20__ ☐ July-Dec 20__**1. Basic Institution Details**

Sr. No.	Field	Details
1	Name of Incubation Institution	
2	Registration Number	
3	Affiliated Body (e.g., IIT/STPI)	
4	Address	
5	Contact Person	
6	Designation	
7	Email ID	
8	Mobile Number	
9	Allotted IT Park & Location	
10	Date of Allotment	
11	Total Area Allotted (in sq. m.)	

2. Startup Incubation Details

Sr. No.	Metric	Count / Description
1	Total No. of Startups Incubated (this period)	
2	Startups still within 2-year term	
3	Startups within 3-year period (Reserved 10%)	
4	Startups with next 1 year extension by Steering Committee	
5	Startups with final 1 year extension by Steering Committee	
6	Total No. of Startups Graduated	
7	Total No. of Reserved Category Startups Graduated	
8	Startups exited before term	
9	Women-led Startups	
10	SC/ST-led Startups	
11	Startups from Tier 2/3 Cities	
12	Domains/Sectors represented	

3. Performance Indicators

Sr. No.	Indicator	Description
1	No. of Jobs Created	
2	Total Funding Raised by Startups	
3	Patents Filed / Granted	
4	MVPs / Prototypes Developed	
5	Market-Ready Products Launched	
6	Total Revenue Generated	
7	Startups Exporting / Serving Global Markets	

4. Facilities & Services Provided (Tick and elaborate where applicable)

- ☐ Co-working space
- ☐ Technical mentorship
- ☐ Legal/IP support
- ☐ Product development labs
- ☐ Accounting/Compliance support
- ☐ Marketing/Branding assistance
- ☐ Investor connect / Funding facilitation
- ☐ Support for Inclusive Startups (SC/ST/Women — minimum 10 % incubation space reserved; Tier-2/3 City Startups encouraged)
- ☐ Workshops / Bootcamps (mention details)

5. Partnerships & Collaborations

Sr. No.	Type	Details
1	Academia	
2	Corporates	
3	Government/PSUs	
4	Investor Networks	
5	Industry Associations	

6. Financial Utilization, Rent Metrics & Compliance

Sr. No.	Particular	Amount / Remarks
1	Highest Rent charged to IT/ITeS clients in IT Park	₹ _____ / sq. m / month
2	Rent paid by Incubator to IT Park Developer	₹ _____ / sq. m / year
3	% of Rent paid by Incubator	_____ % (Should not exceed 10%)
4	Average Rent charged by Incubator to Startups	₹ _____ / sq. m / month
5	% of Highest Rent charged to Startups	_____ % (Should not exceed 25%)

Sr. No.	Particular	Amount / Remarks
5A	% of Highest Rent charged to Reserved-category Startups	____ % (Should not exceed 12.5 %)
6	Total Rental Revenue Collected from Startups	₹ _____
7	Utilization of Rental Income	Brief details: infra, staff, services etc.
8	Performance and Extension Status of Institution Tenure	Specify whether the incubation institution is within its 10-year initial tenure, in the 5-year extended period (approved by MATRIX Committee), or operating under Government-approved extension.

6A. CSR Fund Utilization

Sr. No.	Particular	Amount / Details
1	CSR Funds Received	₹ _____
2	Source of CSR Fund	Name of company / donor
3	Purpose (e.g., Infra, Furniture, Labs)	_____
4	Amount Utilized	₹ _____
5	Balance Remaining	₹ _____
6	CA-certified Utilization Certificate attached	☐ Yes ☐ No
7	Remarks	Optional notes on CSR project/scope

7. Success Stories / Highlights

(Share 1–3 examples of high-impact startups or milestones.)

8. Challenges Faced & Support Required

(Describe any operational, compliance, or financial issues and requests.)

9. Attachments (Mandatory)

- ☐ List of all incubated startups (Name, Incorporation Year, Turnover, Category [General/SC/ST/Women])
- ☐ Summary table showing Reserved Category (10 %) utilization and extension status of each startup
- ☐ Photographs of facility/startup activities
- ☐ Audited financials or self-declaration
- ☐ CA-certified Utilization Certificate for CSR Funds (if applicable)

10. Declaration

I hereby declare that the information furnished in this progress report is true, complete, and accurate.

I confirm that:

- All incubated startups are less than 10 years old and have turnover below ₹100 crore.
- Preference has been given to SC/ST and women-led startups as per MATRIX guidelines.

- Special efforts have been made to onboard and support startups from Tier-2/3 Cities.
- We affirm that no startup (other than Reserved Category startups) has been allotted space for more than 4 years in total (2 + 1 + 1 extensions), and Reserved Category (SC/ST/Women) startups have not exceeded 5 years in total (3 + 1 + 1 extensions).
- All financial dealings comply with the rent cap norms (10% to Developer, 25% to Startups).
- We also confirm that the incubation institution is within its initial 10-year tenure or has obtained valid extension approval from the MATRIX Committee / Government as applicable.
- We acknowledge that this report will be submitted to the MATRIX Cell through the concerned Joint/Deputy Director (Industries) as per reporting mechanism outlined
- I agree to provide supporting documents as and when required and cooperate with audits and reviews.

Authorized Signatory: _____

Name: _____

Designation: _____

Date: ____ / ____ / 20____

Seal of Institution

परिशिष्ट-४: स्टार्टअप घटकाकरीता अर्जाचा नमुना**Application Form for Startups — MATRIX (Maharashtra Technology, Research, Incubator and Xcelerator)**

To,
[Name and Address of Incubation Institution]

1. Basic Information

Sr. No.	Field	Details to be filled by Applicant
1	Name of Startup Entity	
2	Legal Constitution (Private Ltd / LLP / Registered Partnership)	
3	Date of Incorporation	
4	DPIIT Recognition No. / Certificate	
5	Registered Office Address	
6	Promoter / Founder Name(s)	
7	Email / Contact Number	
8	Sector / Technology Focus	
9	Proposed Incubation Centre (Name & District)	
10	Startup Category ☐ General ☐ SC ☐ ST ☐ Women	

2. Eligibility Confirmation (Please tick ✓)

- ☐ The startup is not older than 10 years from its date of incorporation.
- ☐ Annual turnover in any financial year is below ₹ 100 crore.
- ☐ Entity is registered with / recognized by DPIIT under Startup India framework.
- ☐ No other MATRIX incubation benefit has been availed previously.

3. Proposed Incubation Requirements

Parameter	Details
Space Required (sq. ft / seats)	
Expected Start Date at Centre	
Proposed Tenure	☐ 2 Years (General) ☐ 3 Years (Reserved SC/ST/Women)
Expected support (in brief)	
Expected Outcomes (Products / Patents / Revenue / Jobs etc.)	

4. Financial Commitment & Rent Structure (As per Scheme)

Category	Rent Payable by Startup	Remarks
General Startups	Maximum 25% of highest IT/ITeS park rent rate	
SC/ST/Women Startups (in 10% reserved space)	Maximum 12.5% of highest IT/ITeS park rent rate	

Category	Rent Payable by Startup	Remarks
Electricity / Bandwidth / Consumables	At actual rates on pro-rata basis to Developer/Incubator	

5. Documents to be attached (As Applicable)

- ☐ DPIIT Startup Recognition/Registration Certificate
- ☐ Certificate of Incorporation
- ☐ PAN and GST Registration Certificates
- ☐ Shareholding Pattern and Promoter Details
- ☐ Startup Pitch Deck / Business Plan (brief)
- ☐ Category Certificate (for SC/ST/Women startups, if applicable)
- ☐ Undertaking that no other MATRIX benefit is being availed
- ☐ Bank Details for rental transactions (account in startup's name)

6. Declaration by Startup

I/we hereby declare that all information provided is true and complete. We agree to abide by the following conditions of the MATRIX Scheme 2025 as approved by the Government of Maharashtra:

1. The startup shall use the allotted incubation space only for innovation and technology development activities.
2. The initial tenure shall be two (2) years for general startups and three (3) years for SC/ST/Women startups, extendable by two (2) further one-year periods each with approval of the MATRIX Committee under the Development Commissioner (Industries). Total tenure shall not exceed four (4) years for general and five (5) years for reserved-category startups.
3. The startup shall pay rent as per prescribed rates (25% / 12.5%) and utility charges at actuals. No maintenance fee shall be charged by the developer.
4. The startup shall maintain proper accounts and records of activities and funds received, and shall adhere to MATRIX reporting guidelines.
5. Non-compliance with policy conditions may lead to termination of incubation space and forfeiture of benefits.

Place: _____

Date: _____

Signature of Authorized Signatory

Name / Designation / Seal
